

ACTA NEERLANDICA

BIJDRAGEN TOT DE NEERLANDISTIEK
DEBRECEN

2/2002

**A DEBRECENI EGYETEM
GERMANISZTIKAI INTÉZETÉNEK KIADVÁNYAI**

**UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR GERMANISTIEK
VAN DE UNIVERSITEIT DEBRECEN**

Redactie: Herbert van Uffelen
Katalin Beke
Márta Faragó
Gábor Pusztai
Martijn Schoonderwoerd

Technische redactie: Marianna Fekete-Balogh

Redactieadres: Universiteit Debrecen
Instituut voor Germanistiek
Vakgroep Germaanse Talen en Culturen -
Neerlandistiek
H- 4010 Debrecen
Pf. 47

ACTA NEERLANDICA is een reeks wetenschappelijke bijdragen op het gebied van de Nederlandse taal, literatuur en cultuur. In *ACTA NEERLANDICA* presenteren neerlandici van binnen en buiten Hongarije hun onderzoeksresultaten. *ACTA NEERLANDICA* verschijnt onregelmatig.

Deze bundel is tot stand gekomen met de ondersteuning van de Nederlandse Taalunie.

ISSN 1585-7948

ISSN 1587-8171

Debreceni Egyetem
Felelős kiadó: Cs. Nagy Ibolya
Felelős szerkesztő: Beke Katalin
Technikai szerkesztő: Feketéné Balogh Marianna
Készült a Kossuth Egyetemi Kiadó Nyomdájában

INHOUD

Voorwoord	5
LITERATUUR EN CULTUUR	
<i>Herbert Van Uffelen</i> : De geschiedenis geschied(t)	9
<i>Katalin Beke</i> : Nederlandse cultuur in Debrecen	31
<i>Jerzy Koch</i> : Multatuli lost, regained, revised	45
<i>Hanny Visser</i> : Van <i>Dik</i> (1891) tot <i>Deesje</i> (1985)	57
<i>Barbara Kalla</i> : Inhoudelijke en formele aspecten van teksten als literair programma	67
<i>Agnieszka Ochowicz</i> : Die prosa van die Twede Afrikaanse Beweging uit 1922 en de latere versies uit 1927 en 1939	75
<i>Bozena Czarnecka</i> : Theun de Vries en de geschiedenis	85
<i>Judit Gera</i> : Hoe las Karel van de Woestijne de Vlaamse Primitieven? I.	95
<i>Karel Bostoën & Henk de Kooker</i> : Nederlandse boekhandelscatalogi uit het bezit van de Hongaarse adellijke familie Teleki	101
<i>Stefan Kiedroń</i> : Renaissance – barok – maniërsime ... Jongleren met begrippen?	127
<i>A. Agnes Sneller</i> : Geschiedschrijving: macht en marges	141
<i>Christine Kasper</i> : Maakt Nederland tegenwoordig een herhaling van de Gouden Eeuw mee?	153
<i>Krisztina Törő</i> : Huizinga en de cultuurkritiek	163
<i>Zsuzsa Nádor</i> : Het beeld van Hongarije aan de hand van Nederlandse, Duitse en Engelse reisverslagen (1600-1850)	173
<i>Paweł Zajas</i> : Zuid-Afrika in Polen. Receptie van de etnische terminologie in de Poolse encyclopedieën tot 1945.	189
<i>Gábor Pusztai</i> : Graaf Andrassy op Java	199
<i>Agnieszka Wiśniewska</i> : De receptie van het literaire werk van Jo van Ammers-Küller in Polen	211

TAALKUNDE

<i>Erzsébet Mollay</i> : Het historische aspect in een woordenboek van het hedendaags Nederlands – bij de behandeling van idiomatische uitdrukkingen	225
<i>Stanisław Prędoła</i> : Christophorus Warmers <i>Gazophylacium</i> van 1691	233
<i>Jos Wilmots</i> : Opvattingen over taalonderwijs in de voorbije eeuw	247
<i>Zofia Klimaszewska</i> : Diachroon of synchronon fraseologieonderzoek?	255
<i>Martijn Schoonderwoerd</i> : <i>Die</i> : van hervattend pronomen naar relatief voegwoord	265
<i>Robert Leclercq</i> : Der deutsche Konjunktiv I und seine Äquivalente im Niederländischen	275
<i>Cor van Bree</i> : Een fries substraat in de drentse woordenschat?	283
<i>Réka Eszenyi</i> : Taalpedagogische aspecten in het werk van Johannes Amos Comenius (1592-1670)	299

Voorwoord

Het Regionaal Colloquium Neerlandicum wordt volgens een goede traditie tweejaarlijks georganiseerd. Tussen 17 en 20 mei 2001 vond het in Debrecen in Hongarije plaats met als titel *Historische aspecten van de Neerlandistiek*. Deze bundel bevat artikelen die tijdens het Regionaal Colloquium in de vorm van lezingen werden voorgedragen.

Met de titel *Historische aspecten van de Neerlandistiek* wilden we de collega's inspireren om op het verleden van de neerlandistiek in de regio terug te kijken en om historische ontwikkelingsprocessen van bepaalde problematiek op hun vakgebied onder de loep te nemen.

Het leek ons handig na een aantal congressen en symposia die zich allemaal met de toekomst van de neerlandistiek hebben beziggehouden voor een terugblik te kiezen. Want het is belangrijk over het verleden na te denken als we over de toekomst willen spreken. Voor iedereen vormt het verleden een domein van rijke leerstof die gebruikt en verwerkt moet worden om de toekomst tegemoet te kunnen gaan. Het verleden drukt dus zijn stempel op het heden en ook op de toekomst. Om de juiste keuzes te kunnen maken wat verworpen en wat gekoesterd moet worden, moeten we intensief met de historische aspecten omgaan. Als we zo handelen dan lijken we wel een schipper, die achter in zijn sloep staat en die met een grote stok voorwaarts duwt terwijl hij naar achteren kijkt, in die richting waar zijn bootje vandaan komt.

Volgens ons vormt historiciteit een belangrijk en een breed thema waarmee iedere spreker aan de gang kon gaan. We kunnen u melden, en met deze bundel ook ondersteunen dat het ons gelukt is met die inspiratie. Het bewijs daarvoor was een reeks van bijna dertig lezingen.

Vijfenvijftig deelnemers uit Midden- en Oost-Europa, Nederland en België namen aan het Colloquium deel. We zijn met een openingsreceptie aan de Universiteit Debrecen begonnen, waar we toegesproken werden door de ambassadeurs van Nederland en van Zuid-Afrika. De eerste werkdag van het Colloquium vond plaats in het gebouw van de Hongaarse Academie der Wetenschappen in Debrecen. Na de begroetingen en toespraken van de decaan van de Faculteit der Letteren, de vertegenwoordiger van de Nederlandse Taalunie en de

instituuksdirecteur van het Instituut voor Germanistiek zijn de lezingen begonnen. Na de plenaire openingslezing van Prof. Dr. Herbert van Uffelen over de ontwikkeling van de historische roman werd er in de sessies “Taalkunde/Didactiek” en “Letterkunde/Cultuur” gewerkt en gediscussieerd.

Op de tweede werkdag van het Colloquium vond een workshop van het Steunpunt Nederlands en van het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal plaats. Hierin konden zich de deelnemers een beeld vormen van het veranderde Certificaat Nederlands en van de nieuwe toetsingmethodes van verschillende taalvaardigheden. Tijdens het Colloquium kon ook de ledenvergadering van Comenius worden georganiseerd. Na drie drukke, maar interessante dagen zijn de deelnemers vertrokken – hopelijk met een goed en tevreden gevoel.

Met deze bundel willen we een stukje van het Colloquium tastbaar maken. We willen niet alleen de deelnemers, maar ook iedere neerlandicus in de wereld aanspreken en hun aandacht op het belang van gemeenschappelijk onderzoek vestigen.

In deze bundel vindt u de meest diverse thema’s die op een of andere manier met historiciteit te maken hebben: u kunt hier artikelen over Huizinga’s cultuurpolitiek, over het proza van de Zuid-Afrikaanse beweging, maar ook over de ontwikkeling van het betrekkelijk voornaamwoord in het Nederlands lezen.

De redacteurs willen ook graag gebruik maken van de gelegenheid om namens de Vakgroep Nederlands aan de Universiteit Debrecen iedereen te bedanken die aan het Colloquium heeft deelgenomen.

Verder gaat onze speciale dank uit naar alle sponsors, die het congres hebben mogelijk gemaakt: de Nederlandse Taalunie, de Orde van den Prince, de Nederlandse Ambassade in Boedapest, het Prins Bernhard Cultuurfonds, de Universiteit Debrecen, de Faculteit der Letteren van de Universiteit Debrecen, de Stichting Universitas en de Hongaarse Academie der Wetenschappen.

In naam van de redactie:

Márta Faragó

Gábor Pusztai en